

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених
(19-21 листопада 2024 року)

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України
м. Одеса

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих
вчених**

(19-21 листопада 2024 року)

УДК: 1+316 (062.552)

Рецензенти:

Володимир ЖАРКИХ, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, історії та політології, НУ «Одеська політехніка»;

Оксана ІВАНОВА, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет.

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Протокол № 7 від 26.12.2024 р.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – Оксана ПЕТІНОВА, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Члени редколегії:

Євген БОРІНШТЕЙН, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

Зоя АТАМАНЮК, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса), Україна

Олена ЛІСЕЄНКО, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Південноукраїнські наукові студії: Збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених (м. Одеса, 19-21 листопада 2024 року) / за ред. д. філос. н., проф. Петінової О. Б. – 213 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

Анна МАРИНИЧЕВА	СУТНІСТЬ ЗАКОНУ ЗАПЕРЕЧЕННЯ.....	138
Аліна МІНЧЕНКО	СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ПРАГМАТИЗМУ В ЖИТТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ.....	140
Олександр ПАСТУХ	ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СУСПІЛЬСТВА І ПРИРОДИ: АНТРОПОЦЕНТРИЗМ VS ЕКОЦЕНТРИЗМ.....	143
Анна ПОПОВИЧ	ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ ВІРИ ТА РОЗУМУ В ЛЮДСЬКОМУ БУТТІ.....	145
Микола БУХАНЕНКО, Іван КОТЕЛЬНИКОВ,	ГЕОПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	148
Марія ОДАРІЙ, Максим ЛАВРЕНТЬЄВ	ІСТОРІЯ СТОМАТОЛОГІЇ ВІД ЕПОХИ ЕНЕОЛІТУ ДО СЬОГОДЕННЯ.....	150
Єгор ДУБІНЄНКО, Анастасія ЄГОРОВА	УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКІ МІЖДЕРЖАВНІ ВІДНОСИНИ У ДОБУ ДИРЕКТОРІЇ УНР 1918-1920 РОКИ.....	152
Альвіна ПИСАРІВСЬКА	ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ОДЕСИ.....	154
Кирило СТОЯНОВ, Артем ЯРОШ	МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ УКРАЇНСЬКОЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: МЕХАНІЗМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	157
Валерія ТВЕРДОВСЬКА	ПОЛІТИЧНІ ТА ШЛЮБНІ ЗВ'ЯЗКИ ПЕРІОДУ КИЇВСЬКОЇ РУСІ.....	159
Талла ЧАЙКОВСЬКА, Богдан ВИБОРНИЙ	КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ.....	161
Дмитро ЧОЛАК	НАСЛІДКИ ГОЛОДОМОРУ ДЛЯ САМОУСВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ.....	163
Вікторія ДІДЕНКО	БУЛІНГ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ (на матеріалах соціологічного дослідження).....	165
Вячеслав ФІЛІПЧУК	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ.....	168
Віолета СВІТЛИЦЬКА	ЕТИМОЛОГІЯ ТА ДОФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ ФЕНОМЕНУ «ЖІНКА».....	170
Mykola KICHKA	PROFESSIONAL TRAINING PECULIARITIES OF SPECIALISTS IN THE ECONOMIC DOMAIN.....	173

8. Прагматизм. Енциклопедія Сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-882840> (дата звернення: 01.11.2024).
9. Фецько О. І. Прагматична теорія істини Вільяма Джеймса: історико-філософський аналіз. Київ, 2021. 73 с.
10. Хамітов Н. В., Киселиця С. В., Деркач О. Л. Проблема тілесності суб'єкта штучного інтелекта в контексті теорії еволюції природного та штучного інтелекта. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. Чернігів: ЧНТУ, 2017. № 2(10). С.95-102. URL: <https://www.academia.edu/43866540/> (дата звернення: 03.11.2024).
11. Шумка М. Л., Гончарук Т. В. Основні ідеї прагматизму: істинність чи корисність / *Матеріали III Міжнародних філософсько-економічних читань* (м. Львів, 25-26 травня 2010 року). С. 1-8. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/20001> (дата звернення: 01.11.2024).
12. Dewey, John. *Democracy and Education*. Columbia University Press, 2024. 408 p.
13. James, William *The Will to Believe*. Transcribed into HTML by William O'Meara, copyright, 1997. An Address to the Philosophical Clubs of Yale and Brown Universities. Published in the *New World*, June, 1896. Liberty, Equality, Fraternity, p. 353.
14. Peirce, Charles Sanders. What Pragmatism Is. *The Monist*. 1905, v. XV, n. 2, pp. 161-181. Reprinted *Collected Papers of Charles Sanders Peirce*, 5.411-37.
15. Peirce, Charles Sanders. The Logic of Mathematics in Relation to Education. *Educational Review*. 1898, v. 15, pp. 209-16. Reprinted *Collected Papers of Charles Sanders Peirce*, 3.553-62.

Олександр ПАСТУХ,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, 1-го року навчання,
спеціальність 205 «Лісове господарство»,
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна
Науковий керівник: Наталія ШАКУН, к. філос. н., доцент,
завідувач кафедри філософії і суспільних наук
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СУСПІЛЬСТВА І ПРИРОДИ: АНТРОПОЦЕНТРИЗМ VS ЕКОЦЕНТРИЗМ

У сучасному світі питання взаємодії людини і природи набувають особливої актуальності. Зумовлено це як наростанням глобальних загроз (техногенні катастрофи, антропогенний вплив, екоцид тощо), так і пошуком шляхів їх подолання. Змінюється ставлення до навколишнього середовища, і філософські підходи до природи стали важливими для розвитку екологічної етики. Важливими світоглядно-методологічними концепціями, що визначають цю взаємодію, є антропоцентризм та екоцентризм.

Антропоцентризм: концепція людиноцентризму

Антропоцентризм, що походить від грецьких слів «anthropos» (людина) та «kentron» (центр), ставить людину в центр всесвіту. Згідно з цією концепцією, природа є лише засобом для задоволення людських потреб. Виходячи з такого підходу, природа розглядається як ресурс, який можна використовувати для розвитку цивілізації, незалежно від того, чи завдається шкода екосистемам. Цей підхід був розглянутий у роботах, де підкреслюється, що антропоцентризм

виправдовує експлуатацію природних ресурсів в інтересах людини, не зважаючи на наслідки для природи [1].

Цей підхід домінував протягом тривалого часу, особливо в епоху індустріалізації, коли почали розвиватися методи інтенсивного використання природних ресурсів для промисловості та сільського господарства. Антропоцентризм виправдовує експлуатацію природних ресурсів, адже людина має моральне право використовувати їх на свій розсуд. Однак такий підхід веде до виснаження природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища та руйнування біорізноманіття. Природні ресурси розглядаються як нескінченні, але насправді їхнє перевищене використання призводить до серйозних екологічних криз, таких як зміна клімату та деградація земель [1].

Екоцентризм: концепція природи як самоцінності

Альтернативою антропоцентризму виступає екоцентризм, який трактує природу не тільки як ресурс, а й як самоцінність. Як влучно підкреслює О.Петінова, «прихильники екоцентризму висувують радикальний виклик антропоцентризму, який призвів до руйнування довкілля, так як природа використовувалась для забезпечення потреб людини» [2, с.130].

Згідно з цією концепцією, кожен елемент екосистеми має власну вартість незалежно від того, яку користь він приносить людині. Екоцентризм закликає до гармонії між людиною та природою, а не до домінування одного елемента над іншим. Природа має право на своє існування, і людина повинна враховувати екологічні наслідки своєї діяльності.

Екоцентризм сприяє розробці технологій, що зменшують негативний вплив на навколишнє середовище, а також розвитку зелених ініціатив, таких як відновлення лісів, охорона біорізноманіття, розвиток альтернативних джерел енергії та інші стратегії, що підтримують екологічну рівновагу. Важливою частиною екоцентризму є також перехід до екологічно чистих технологій, зменшення використання природних ресурсів та підвищення їх ефективності.

Порівняння антропоцентризму та екоцентризму

Основна різниця між антропоцентризмом і екоцентризмом полягає в тому, як ці підходи оцінюють роль людини в екосистемі. Антропоцентризм акцентує увагу на тому, що людина має право використовувати природу для власних потреб, тоді як екоцентризм наголошує на необхідності збереження природи для підтримки екологічної рівноваги. Варто зазначити, що в реальному світі жоден з цих підходів не існує в чистому вигляді. Багато сучасних ініціатив поєднують принципи обох підходів, намагаючись досягти балансу між використанням природних ресурсів і їх збереженням. Наприклад, розвиток зелених технологій, сталий розвиток сільського господарства, перехід до відновлюваних джерел енергії можуть бути прикладами реалізації цих принципів у сучасному суспільстві.

Виклики для сучасного суспільства

Сучасне суспільство стикається з численними екологічними проблемами, такими як зміни клімату, забруднення довкілля, виснаження природних ресурсів і знищення біорізноманіття. Ці проблеми потребують зміни парадигми взаємодії

людини з природою. Важливою задачею є перехід від антропоцентричної моделі до екоцентричної, де природа розглядається як рівноправний партнер людини в процесі розвитку. Для цього необхідно впроваджувати принципи сталого розвитку, які враховують екологічні наслідки діяльності людини.

На мою думку, активна інтеграція принципів екоцентризму в суспільне життя дозволить зберегти природні ресурси для майбутніх поколінь і забезпечити гармонійну взаємодію між людиною та природою. Важливим етапом є розвиток екологічної свідомості серед людей, що допоможе знизити негативний вплив на навколишнє середовище.

Висновок

Таким чином, взаємозв'язок суспільства і природи є складним і багатогранним. Антропоцентризм і екоцентризм — це два протилежні підходи до цієї взаємодії, які мають свої переваги та недоліки. Врахування принципів обох концепцій у сучасному суспільстві дозволить досягти більш збалансованого розвитку, який поєднує потреби людини з необхідністю збереження природи для майбутніх поколінь.

Список використаних джерел:

1. Борець, О. А. (2021). *Екологія як наука та моральна відповідальність людини*. Філософські проблеми екології. URL: <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/bioetica/Borejko/4.htm>
2. Петінова О. Б. (2013) Екоцентризм у світоглядній парадигмі нової економічної людини. *Грані*. № 12. С. 129-134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2013_12_24

Анна ПОПОВИЧ,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2-го року навчання спеціальність 081 «Право: Кримінальна юстиція», юридичний факультет, *Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна*

Науковий керівник: Світлана КИСЕЛИЦЯ, к. філос. н., доцент, доцент кафедри філософії і суспільних наук

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ ВІРИ ТА РОЗУМУ В ЛЮДСЬКОМУ БУТТІ

У людському бутті віра та розум є двома потужними силами, що тягнуть нас у різні виміри реальності. Проте, між цими двома вимірами існує постійна напруга: віра прагне твердих переконань та ідеалів, тоді як розум – сумніву та перевірки. Актуальність дослідження теми зумовлена її фундаментальним значенням у філософії, релігії та науці. В умовах стрімкого розвитку технологій та наукових відкриттів, а також глобалізаційних процесів і соціальних змін питання взаємодії віри та розуму стає надзвичайно актуальним.

Віра дозволяє нам торкнутися чогось невидимого, глибинного, того, що дарує сенс, навіть коли немає раціонального обґрунтування. Вона здатна прокласти шлях крізь морок невідомості, надихаючи людину долати обмеження